

Scenario's:

- 1. Kabinet voelt zich wel gebonden aan de toezegging van het vorige kabinet. Hierbij zijn de volgende omstandigheden van belang:**
 - toezegging in de kamerbrief Staat van het Consulaire d.d. 28 juni jl. tot overbrenging van een afgebakende groep bewakers;
 - de mededeling in de kabinetsreactie d.d. 17 oktober 2023 op het rapport van de Commissie Ruys om situatie van ambassadebewakers verder te onderzoeken;
 - sinds de val van Kaboel discussie in de Kamer is geweest over de bewakers (in eerste instantie vooral de ambassadebewakers, later ook ASG bewakers) en door verschillende Kamerleden (voornamelijk PvdA, GroenLinks, D66 en SP) altijd benadrukt is dat de motie Belhaj van 18 augustus 2021 ook bedoeld was voor deze groep.
 - mogelijk ook de toezegging van DEF in de kamerbrief van 19 december 2023 dat voor ASG bewakers een aanvulling op de tolkenregeling wordt opgesteld (geldt echter niet voor ambassadebewakers).

- 2. Kabinet voelt zich niet gebonden aan de toezegging van het vorige kabinet. Hierbij zijn de volgende omstandigheden van belang:**
 - het niet past binnen het hoofdlijnenakkoord van het nieuwe kabinet;
 - er een groot tekort is aan opvangplekken in NL;
 - er tot nu toe geen signalen zijn dat deze groep gevaar loopt en met represailles van de Taliban te maken heeft gekregen, (behalve dan dat ze zelf aangeven onveilig te zijn); als bewakers niettemin gevaar zouden lopen, het niet gelinkt hoeft te zijn met hun werk voor NL;
 - het inmiddels drie jaar geleden is sinds de val van Kaboel;
 - het vorige kabinet voldoende heeft gedaan v.w.b. de evacuatie en overbrenging van Afghanen;
 - het beleid om de hier aan de orde zijnde groep ASG- en ambassademedewerkers niet over te brengen tot nu toe de rechterlijke toets heeft doorstaan.
 - wel zou in een Kamerbrief kunnen worden benadrukt dat dit kabinet, net als het vorige kabinet, oog houdt voor schrijnende gevallen. Er zijn enkele gevallen waar dit van toepassing zou kunnen zijn.

Mogelijke juridische consequenties van scenario 2:

Er zijn twee manieren waarop een rechter naar deze kwestie kan kijken. Gezien de naar aanleiding van de toeslagenaffaire steeds groter wordende rol van het burgerperspectief in de rechtspraak, is het niet te voorspellen op welke van de hieronder beschreven wijzen de rechter zal oordelen. Wel is duidelijk dat des te groter het tijdsverloop tussen de toezegging en een intrekking, des te groter de kans dat de toezegging juridisch kan worden afgedwongen.

1. De rechter kan oordelen dat toezeggingen aan de Kamer juridisch geen rol spelen en ervoor kiezen zich niet te mengen in het politieke speelveld. Daarbij kan van belang zijn dat het een toezegging is van een uitgaand kabinet op het laatste moment waarop ook al een nieuwe Kamer geïnstalleerd was.

2. De rechter kan ook, mede gezien de steeds groter wordende rol van het burgerperspectief, toetsend aan de algemene beginselen van behoorlijk bestuur (waaronder het vertrouwensbeginsel) tot de conclusie komen dat het kabinet wel gebonden is aan deze toezegging.

Vervolgproces:

- Als het kabinet kiest om **uitvoering te geven aan deze toezegging** zullen de modaliteiten nader moeten worden uitgewerkt, d.w.z. dat er uitvoeringsafspraken vastgelegd moeten worden met de ministeries van Defensie en Asiel en Migratie, zal er extra capaciteit in Den Haag en op posten nodig zijn en voor de overbrengingskosten budget gevonden moeten worden. Het is passend om dit in een Kamerbrief te communiceren conform de toezegging in de passage in de Staat van het Consulaire.
- Als het kabinet de voorkeur heeft om dit **niet uit te voeren**, is het van belang om **zo snel mogelijk** richting de Kamer te communiceren over het vervolg. Hoe langer er gewacht wordt, hoe meer een beroep op het vertrouwensbeginsel van bewakers in de rechtbank een kans van slagen heeft. Door niets te zeggen, wek je namelijk de indruk dat je dit wel gaat uitvoeren.
- Dit kan in eerste instantie middels een korte brief naar de Kamer waarin gezegd wordt dat het kabinet kennis heeft genomen van de passage in de Staat van het Consulaire die op 28 juni 2024 door het vorige kabinet is gepubliceerd; het kabinet hier ernstige twijfels over heeft en graag in debat gaat met de Kamer over dit onderwerp.
- De tweede optie is om direct in een Kamerbrief mede te delen dat het kabinet niet voornemens is dit uit te voeren en de argumenten daarbij te noemen. Mogelijk erbij vermelden dat het wel oog zal houden voor schrijnende gevallen.
- Van belang te benadrukken dat er nog geen debat met de Kamer heeft plaatsgevonden over de passage in de Staat van het Consulaire. Dit debat zal nog moeten plaatsvinden. Logisch moment zou zijn CD Consulaire Zaken (verwacht in oktober) of CD voortgang Missies & Operaties, dat al gepland staat op 22 oktober. Mogelijkerwijs wordt er tijdens dit debat een motie ingediend over dit onderwerp. Naar verwachting zal de huidige Kamer dit niet willen uitvoeren.
- Er liggen inmiddels 24 aanvragen van ambassadebewakers en hun advocaten bij BZ en 44 van ASG bewakers en hun advocaten op grond van de passage in de Staat van het Consulaire. Hier is vooralsnog niet op gereageerd. Afhankelijk van de keuze van het kabinet is het verstandig om op korte termijn een reactie op te stellen richting betrokkenen. Als het kabinet besluit niets te doen voor deze groep, zal dit op basis van eerdere ervaringen al leiden tot minimaal 68 procedures en naar verwachting meer vanwege nog meer aanvragen die worden ingediend. Indien het kabinet besluit om het wel te doen, is de verwachting dat het aantal procedures minder zal zijn.

Krachtenveld Tweede Kamer:

- Kamerlid Kati Piri (PvdA) heeft zich sinds de val van Kaboel ingezet voor de groep ambassadebewakers in Afghanistan en vindt dat deze groep ook naar NL zou moeten worden overgebracht.
- Op 16 augustus 2023 zijn er Kamervragen gesteld door Kamerleden Piri (PvdA), Van der Lee (GroenLinks), Jasper van Dijk (SP), Boswijk (CDA), Ceder (CU), Belhaj (D66), Kuzu (DENK), Van der Plas (BBB), Sylvana Simons (Bij1), Dassen (VOLT) en Christine Teunissen (PvdD) over de evacuatie van lokale (oud-) medewerkers van de Nederlandse missie in Afghanistan. In deze vragen lag de nadruk op de ASG-bewakers die voor Defensie gewerkt hebben.

- Op 26 oktober 2023 werd ook de motie Piri aangenomen, ondertekend door Kamerleden Piri (PvdA) , Belhaj (D66), Jasper van Dijk (SP), Boswijk (CDA), Ceder(ChristenUnie), Van der Lee (GROENLINKS), Christine Teunissen (Partij voor de Dieren), Dassen (VOLT), Van der Staaij (SGP), Kuzu (DENK), waarin het kabinet verzocht werd uiterlijke einde van het jaar de Kamer te informeren over de voortgang met betrekking tot de ASG bewakers en uiterlijk eind februari 2024 met betrekking tot de ambassadebewakers en de EUPOL-tolken en bewakers.
- Tegenwoordig zouden dit het aantal zetels zijn van partijen die de motie Piri van 26 oktober 2023 ondersteunden: GROENLINKS-PvdA (25), D66 (9), SP (5), CDA (5), ChristenUnie (3), Partij voor de Dieren (3), VOLT (2), SGP (3), DENK (3) = 58 zetels
- Het aantal zetels van het huidige kabinet is: PVV (37), VVD (24), NSC (20), BBB (7)= 88 zetels.